

VIKERKAAR

EESTI NOORSOO

RAAMAT AJARIFI

VIAASTAKAIG
TOIMETAJA
M. NURMIK

Nr. 6

ILMUB 10 NUMBRIT AASTAS

1931

HERMAN LÖNS

VEMMALKÄPP

TOOKOOL TALLINNAS

Toimetaja L. Jürisson. Haapsalu Võnnu tän. 13.

Margikorjaja nurga lugejaile.

Margikorjaja nurk korraldas möödunud jõulupühadeks lugejate vahel markide vahetuse, millest osavõtt oli võrdlemisi elav. Loodame, et see vahetus rahuldab osavõtjaid ja et järgmine kord markide vahetusest veel elavamini võetakse osa. Siin tahaksime ära märkida mõningaid puudusi, mis tulid ilmsiks: nimelt mõned osavõtjad pole täitnud kõiki ülesäetud tingimusi: mõned saatsid marke, mis olid paberist puhastamata, katkised, liig mustad jne. Niisugused margid ei ole kõlvulised kogusse (vaata „Vikerkaar“ nr. 5 „Markide puhastamine“). Samuti mõned pole saatnud 10 sendi eest postmarke postikuludeks. Lootes, et tulevikus need puudused ei kordu, margikorjaja nurk soovib lugejaile hääd ja õnnerikast uut aastat.

Uusi marke.

1930. aasta novembris ja detsembris on ilmunud 383 uut postmarki, neist Euroopas 148 ja väljaspool Euroopat 235. Euroopa markidest väärivad erilist tähelepanu 4 bulgaaria marki, mis trükitud Bulgaaria keisri Borisi pulma puhul Itaalia printsessi Džiovannaga. Huvi pakuvad veel Itaalia poolt väljaantud „Virgiliuse“ margid, kuulsa roomlase-luuletaja Virgiliuse kahetuhanda-aastase sünnipäeva mälestamiseks.

Väliseuroopa markidest suurem osa on samuti „Virgiliuse“ margid, mis määratud tarvitamiseks Itaalia arvurikkais asumais.

Margikataloogid.

Margikorjajal on tarvis kogu korraldamiseks teada, millised margid on ilmunud ühes või teises riigis, millised margid kuuluvad teatavasse markide väljaandesse jne. Kõigile niisugustele küsimustele võib leida vastuse margikataloogist. Margikataloogides on üles tähendatud kõik margid nende ilmumise järjekorras, sääl leiame ilmumise aasta, margi väärtuse, värvi ja ka pildi, sest kataloogides on kõigi markide pildid. Kataloogides leiduvad ka markide hinnad.

Meil Eestis tarvitatakse kõige rohkem kaht kataloogi: saksakeelset „Senf“ ja prantsuskeelset „Yvert et Tellier“. Mõlemad kirjeldavad kõiki Euroopa ja teiste maailmajagude marke ja on hinnalt odavamad, kuna teised kataloogid on palju kallimad. Esimene neist maksab 5 kr., teine 7,50 kr. (hinnad on ligikaudsed). Kataloogid ilmuvad tavaliselt igal sügisel oktoobrikuus, mil algab margikorjamise hooaeg, sest see meelelahutus on sobiv talvisele ajale, kui oleme sunnitud toas istuma, kuna suvel viibime rohkem väljas, vabas looduses.

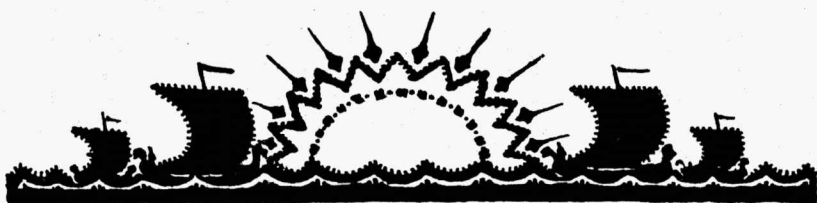
Juhtima kindel on käsi, mürtsudes tiirleb propeller,
pekstes tuuli kui ränk kotka tiibade löök.
Üles nüüd õhku ja vuhinal maapinnast valla, —
suured ja avarad eetri on kõrgused!

Inime, kus sinu tahte ja tarmu ja julguse piirid —
sukeldud merede põhja, uuristad maapõue end, —
vägeva heidad sa alla, tähed sa pilguga uurid, —
järeleandmatu vaim, piiritu otsimistung.

Vaata, säält ududest kerkimas sätendav päikese pale —
kui tulelaineid ta läkitab pinnale emakse maa.
Päeva see uue on sära, uue hommiku koidang,
algava aasta see rakatav valguse helk.

Käsi on kindlasti roolil, kotkana õhkude vallas
päeva koidangut nüüd inime tervitab,
õnnepäevade algu, aega uut, võimast ja loovat, —
kõrgusse-tungija inime — julge ja võitmatu!

N.

Vemmalkäpp.

Herman Lõns.

Nad läksid välja, hambuni relvis, kolmetuhande vastu, kolmesaja vastu, kolmekümne vastu, nii et hirm tuli pääle, nähes neid sõjaehtes.

Alumine osa oli neil säärsaabastes, ülemine kaetud uhkete kübaratega. Nende keha katsid lahtised või pingule-tõmmatud jämedatoimelisest riidest kuued, mille taskud olid rikkalikult täidetud nikotiinipulkadega ¹⁾). Küljel rippus kott, pungil täis pruune, rohelisi, punaseid või kollaseid padrunikesti, mis sisaldasid kanget püssirohtu, siis veel pudel, milles peitus mitte vähem kange vedelik, ja mitmesugused pakikesed, milles olid tapetud sigade ja lehmade peeneks hakitud osad. Kõhul kandis nad muhvikesi, käte ümber koetud katteid ja seljas iga-suguseid tulirelvi.

Nad täitsid jaamahoone valjude häältega, jaamaesise kõlavate sammudega, kolm kupeed sigarisuitsuga ja konduktori hirmuga, sest iga kolmas vedas enda järel täiskasvanud koera ja nõudis pääle enda ka sellele kohta.

Sõidu ajal tukkusid ühed, kes elmisel õhtul liig kaua hingeülendava õllelaua taga olid istunud, tagantjäregi veerand-tunnikese, toetades suursugust, veidi punsunud nägu püssirauale; teised hoidsid käes tondipiiblit, piilusid üksteise kaarte ja koorisid üksteist vähemal või suuremal arvul võidetud rahasummade võrra. Kolmandad vestsid jahilugusid.

Paks pungsilmadega härra jutustas häälega, mis pani aknaruudud värisema, ta tabanud eile kaheksakümne sammu päält jänese, kui rattale tõmmatuna jäänud see suitsu sisse maha, kõik kondid purustatud. Ja siis näitas ta kõigile oma püssi, kõik vaatasid rauaotsast sisse ja tegid näo, kui usuksid nad seda, kuid igamees vaatas oma vastasistujale otsa pilguga, mis ütles, et ta seda üldse ei usu.

Nad rääkisid võorast keelt, mida ükski õige aruga inimene ei mõistnud, rääkisid „klapperjahist“ ja „otsimisest“, „stoppamisest“ ja „katlast“ ja muist ainult jahimehele arusaadavaist asjust. Nõnda sõitsid nad edasi läbi valge hommikuse talvemaastiku, mille üle voodist tõusev päike heitis nõrka roolist kuma.

See roosiline kuma tabas ka Kupuküla rajamaal ühe vana jänese nina, kes pikil koivil kekkas üle maantee, Indrek Vemmalkäpa oma, nagu teda ta kogukonnas kutsuti. Ta tõusis püsti, kõrvaldas lumehelbe oma vurrudelt esimese käpa kõva

¹⁾ need olid muidugi sigarid.

harjaga ja pidas aru, kas rikkalikule kõhutäiele rukkiorastel võtta veel lisaks natuke koort Kupuküla aegade noorilt õunapuult, või oleks parem süüa paar länudaastast vabarnalehte, sest ta tundis rõhumist kõhus.

Sääl teatas talle see osa tema kehast, millega ta ühel laiaaks sõidetud kuldkollasel õunal istus, mis polnud pärit mitte Hesperiididelt, vaid toredalt hobuselt, et mingi vanker ligineb. Ta pöördus ümber, teritas kõrvu ja tegi endale selgeks, et post ei või see olla, see sõidaks kiiremini, ega ka piimavanker, see sõidaks aeglasemalt, turulise vanker see ka ei saa olla, sest see läheb juba öösel kolistades mööda, kui kõik alles magavad. Järelikult peaks see olema midagi ebaharilikku, ja ebaharilik on alati vähesoovitav.

Ta läks hüpates kraavini, lendas, vaatamata oma kolmele jalale, üle kõrge kokkutuisanud lumehange ja tippis mööda põldu edasi. Kõrge toominga otsas istus hiirekull. Ta küsis selt, kas ta ei näe, mis sääl maanteed mööda tuleb, tema silmad on nõrgaks jäänud. Hiirekull ütles talle, et need on jahimehed ja koerad, ja lendas võsastiku poole, sest sääl oli ta silmanud ühe hiire.

Vemmalkäpp sügas end järelemõtlikult kõrvade takka ja kekkas edasi kuni suure kivini, mis asus liivakünkal. Sääl lõi ta kolm korda tagumise pahema käpaga vastu maad. Tal oli ainult see üks, parema sõid eelmise aasta ajujahi järel soovaresed. Tema koputusele kerkis kuivanud põõsa tagant üles kaks siledaks kammitud kõrva. Need kuulusid Kärt Virksabale.

„Tere, Kärt,“ ütles Vemmalkäpp, „päeval tuleb ajujaht. Ma ei tea veel, kas ülal metsas või rajamaal. Ole ettevaatlik!“

„Ma ruttan metsa, sääl on kergem ennast varjata,“ arvas Kärt. „Jumalaga, Indrek,“ ja kekkas minema.

„Ütle teistele ka,“ hüüdis Vemmalkäpp talle järele, ja Kärt tõusis tagujalule, teritas kõrvu, noogutas ja sirkas minema.

Teel Vemmalkäpp kohtas veel Trinu Näsikihva ja Jaku Piilkõrva ja soovitas neil kõrvad kikis hoida. Ja siis läks köobates edasi, kuni ühe tühja, kõrge kohani. Sääl jooksis siia sinna, nagu oleks midagi kaotanud, tegi mitu risthüpet ja peitis enda lõpuks auku, mille endale kraapis.

Tunni aega oli ta vist oma pesas kükitanud, kui kuulis sahinat ja tõusis püsti. Sääl nägi ta Aadu Lontkõrva rutuga lähenevat, Aadu, kelle kõrvad ei võinud püsti seista, sest eelmise aasta novembris olid haavlid krõmpsliha läbi söönud.

„Poiss,“ ütles Aadu ja tõmbas hinge, „juba algab. Ajajad tulevad läbi metsa ja siis tehakse katelt.“

„Tont neid võtaks,“ kirus Vemmalkäpp. „Noh, vaatame,

mis teha saab. Jumalaga.“ Ja sellega nihutas ta end jälle oma pessa, ja Aadu sirkas edasi.

Veel ühe tunni lamas Vemmalkäpp säääl ja leidis, et inimene on kõige tigemad röövel, olgugi et Reinuvader Ruskesaba ja Krööt Kanavaras, kanakull, sedasama on, ning et aeg oleks selle vastu midagi ette võtta. Säääl kuulis ta kaugelt häält, kui klopiks hiigla vanajänes. Ja see kordus ikka ja jälle.

Indrek Vemmalkäpp tõusis püsti ja silmitses ümbrust, kuid ta nägemine ei ulatunud nii kaugemale. Seepärast laskus ta jälle maha ja ootas. Päike põletas ta nahka, tuul oli tüündinud ¹⁾; see kõik oli häa ja ilus, kui aga neid jahimehi ei oleks. Noh, oma testamendi oli vana juba teinud, ta oli nüüd juba peaaegu kümme aastat vana, ja igavesti ei saa ju elada. Nii viisi filosoferis ta.

Äkki teritas ta kõrvu, ta kuulis soovarese tapakisa. Ta tõusis õige pisut püsti ja ta silmad tardusid, üle põllu tuli jänes väsinult hüpates ja ta kohal tiirlesid kaks suurt halli varest.

Üks tõusis ikka kõrgemale ja lendas edasi, ja teine laskus ikka ja jälle alla, püüdes nokkida vaese jänese silma, ja kuuldus aina kraaksumist. Iga hetkega jäi vigastatud jänes ikka nõrge-

¹⁾ vaikinud.

maks, ja siis tormasid mõlemad ta kallale. Aga ta rabas end jälle üles ja tegi paar hüpet, kuid mõne hüppe järel nõrkes ta jälle. Ja silmapiirilt tuli üks must täpp, ja siis jälle üks ja ikka jälle üks, aina varesed, hallid ja mustad; otsegu vere ja surma pilv lendles see parv vigastatu kohal. Ja nüüd vajus Vemmalkäpp kokku ja tõmbas kõrvad ludusse, sest ta teadis, mis nüüd tuleb; nüüd kostis see ka temani: „Oh häda, oh häda, oh häda, oh häda mulle!“, ja siis jäi kõik vaikseks, ja kuuldus ainult vareste kisa, kes omavahel kisklesid.

Mõne aja pärast kuulis vana jälle mingit kära ja nägi vareseid minema lendavat. Ta tõusis vähekeste püsti ja nägi suurt koerakrantsi vigastatud jänest taga ajavat. Raskelt vigastatud, seda nägi vana, polnud ta mitte, kuid siiski seevõrra, et tagaajaja koer ta varsti kätte saaks. See oli tubli poiss, Mait Ristikhänd Nõmmeveerelt. Sellele peab appi minema.

„Mait,“ häälitsetes Vemmalkäpp tasa, „ma tõusen üles, jää sa paigale!“ Vigastatud metsajänes võttis kõik jõu kokku, lendas sooja pessa, ja ühe ropsuga, lumepilve taha üles paisates, pühkis vana põllujänes pesast, tegi pooltosinat risthüppeid, nii et koer läks päris segaseks, tormas siis otsekohe, tegi jälle risthüppeid, tõusis püsti, tormas jälle mööda põldu edasi, kuni koeral jäi keel suust välja rippuma ja see tagaajamise jättis. Vemmalkäpp vahtis talle järele, naeris, kekkas kuni lähema künkani ja tegi säääl jälle endale augu. Ta vanad kondid vajasid rahu.

Kaua aga ei kestnudki see, säääl kuulis ta mingit mürinat ja raginat.

Alul kostis see põhjast, siis läänest, siis lõunast, siis idastki. Ta ajas end püsti ja nägi ümberringi aina musti teibaid. Ja mõne aja pärast läks lahti, „tara, tarat-tata“, ja teibad liikusid tema poole. Ja siis kuulis ta pauke, ja ta nägi siin üht oma kogukonnast tormavat üle lume, ja säääl üht metsajänest, ja säääl seisis üks pää pääl, ja siis keerles üks suitsu sees. „Tuhat ja tuline,“ mõtles vana, „ma istun katlas.“

Mustad teibad lähenesid. Igalpool tuiskas lumi, ragisesid haavlid, lendas suits, kõlasid paugud. Paremat kätt, ei see ei lähe, säääl kostis vähe pauke, ja ikka üksikult, säääl seisis häd laskurid. Pahemat kätt, mäest alla tormata, see oli ka halb. Aga otsekohe säääl oli üks jahimees, see laskis peaaegu ikka mõlemast rauast korruga, ja tema naaber, see vehkles ikka ennem tüki aega siia ja sinna, enne kui vajutas.

Sammud lähenesid. Õige Vemmalkäpa lähedal löi Kärt Välekoib hundiratast, tegi veel mõned surmahüpped ja värvis lume punaseks, kaugel paremat kätt tegi Piret Püstikõrv oma testamenti, mitte kaugel temast Liisu Lippaja. Aga pika kiirlaskuri ja lühikese vehkleja vahelt pääsid praegu terve

nahaga Jaku Piilkõrv ja Prits Punuja üle küttideliini, ja säääl tõusis vana jänes kangelt püsti, tormas otsekohe edasi otse mõlema küti vahekohta, päris pikkamööda, kuni ta peaaegu laskekaugusel oli, kargas siis pahemale, tegi ühe risthüppe paremale, ühe pahemale, ühe paremale, nägi veel, kuidas kaks püssirauda õhus ringi vehklesid, nagu lemmasabad parmude käes, ja siis pani ta välja kõik, mis tal oli, tormas läbi vahe, tegi seitse hüpet, kuulis pauku, kisa, vandumist, kihutas edasi, kuni ta enam midagi ei kuulnud, ja siis tõusis ta püsti ja vaatas taha.

Jahisarv kõlas. Paugud lakkasid. Kütid jooksid ühte kohta kokku, tõstsid midagi üles ja läksid küla poole. Ja oli

ometi vaevalt lõunaaeg. Ja kui kõik olid läinud, kekkas Vemmalkäpp katla poole. Säääl oli verd, siin vähe, jäneseverd, ja säääl palju, inimeseverd, ja vanal jänesel paisus süda rahuldatud kättemaksuihast; nüüd võis kerge südamega surra, ta oli oma rahva eest kätte tasunud.

Öösel kella kaheteistkümnepaiku, kui täiskuu selgelt taevas seisis, tulid Kupuküla jänesed põllule kokku, kus viimane katel oli olnud. Vemmalkäpp hüüdis neid kõiki nimepidi. Kuuskümmend kaks ei vastanud, kakskümmend oli jäänud vabandatavail põhjustel tulemata, nad parandasid kodus haavu, kuusteist lonkasid, nad olid kergesti kriimustatud. Ja kui nad kõik olid koos, pidas Mait Ristikhänd kõne ja rääkis kõigile,

kuidas Indrek Vemmalkäpp oli päästnud ta elu, ja kõik kaks-sada löid tublile seltsimehele hääkskiitvalt käppadega vastu maad ja hõõrusid oma ninu tema oma vastu. Ja siis tõusis püsti Jaku Piilkõrv ja jutustas, et „vana“ Suurelt Kivilt nad kõik on päästnud. Tema, Jaku, olevat näinud, et Vemmalkäpp oma taktika läbi teinud ühe küti nii segaseks, et see oma naabrit raskesti vigastanud. „Tulge kaasa, ma tahan seda teile näidata!“ lõpetas ta oma kõne.

Reinuvader Ruskesaba, kes ülal teed mööda alt tuule lähenes, jäi äkki seisatama ja sõõrmed liikusid häämeele pärast, sest kahesaja jänese hais kōdistas neid mahedalt. Aga siis heitus ta äkki maha, sest liikuv, hüplev mass tuli üle kuuvalgustatud lumega kaetud põllu, jänēs jänese kõrval, ja nüüd peatusid nad.

Niisugust asja polnud Reinuvader veel läbi elanud ja ta oli ometi paljugi näinud. Kui aga kaks-sada jänēst hakkasid tagujalgadega kloppima ja viirastuslikult ringi tantsima, siis hirmus ta nii, et ümber pöörduis ja laskis jalga, nii et punane saba aina välkus. Kui teisel päeval metsaülem koha pääl tuli järelevaatust tegema, siis leidis ta, et ümber vereva laigu, kus assessor ehitusnõunikku jalast oli haavanud, ringi kõvaks tambitud kui rehealuse. Ja ta nägi, et jänēsed seda olid teinud, ja ta raputas pääd, ning suur imestus avaldus ta näos.

See oli koht, kus eelmisel ööl Kupuküla jänēskond Vemmalkäppa, kangelasjänēst, oli jänēste viisil äustanud.

Vete kohal.

Boris Žitkov.

„Olen ammugi unistanud lennata kord pilvedesse, aga nüüd kardan, kardan hirmsasti!“ rääkis daam, keda pani aeroplaani kajutisse mugavalt istuma paksu palitusse riietunud tüise mees.

„Nüüd läheb nagu mööda raudteed,“ trööstis teda paks, „isegi mugavamalt: pole mingisuguseid rööpasäädjaid, kokkupõrkeid ega lumehangi.“ Neile järgnes aeglaselt, end reisijate vahelt läbi surudes, sõjaväelane pakkidega, käēs täistuubitud mapp ja küljel revolver.

Vilajas morni näoilmega reisija vaatas kahtlase õela pilguga aparaati igast küljest, ei saanud millestki aru, kuid arvas, et on siiski kindlam, kui ta on ise järele vaadanud.

Ta lähenes lendurile, kes askeldas rooli juures, ja küsis kuivalt:

„Öelge, kas õhus on torme? Ja need õhumere kuristikud? Öösi ju neid näha ei ole?“ Lendur naeratas.

„Ega neid ole päevalgi näha.“

„Aga kui sisse vajume?..“

„Noh, kui laskumegi veidi, pole suurem häda — me lendame kõrgelt.“

„Ah, väga kõrgelt?“ segas end noor, sinises mantlis reisisija vahele. „See on väga rõõmustav!“ ütles ta julgesti. Tahtis naeratada, kuid see tuli tal kuidagi veidralt ja sunnitult. Vilajas, pika kasvuga mees vaatas talle kurja pilguga ja läks siis kajutisse, kus võttis aset rasvakere kõrval.

„Hei, molkused! Ärge te bensiini maha valage!“ hõikas lendur poisikestele, kes täitsid plekknõudest bensiinipaake.

„No hüva, kurask!“ ütles üks neist ja võttis paagi avausest osavasti välja võrkpõhjaga nõu, mille läbi kurnati prügist bensiini.

„Nii läheb asi kärmemalt. Mis minagi siin nii kaua külmetan! Aga kui mootor läheb prügi täis — see on sulle, kurjavaimule, paras, haugu veel! Ise oled molkus!“ urises poisike tasakesi omaette.

Viimaks oli kõik valmis, kõik kümme reisijat istusid koh-tadel. Aeg oli lennata. Mehaanik vaatas veel kord järele, kas kõik on korras.

„Aga kas sa mind kaasa ei võtagi?“ küsis mehaanikult õpilane Todi.

„Ei, sa lenda siinsamas. Pikale reisile ei maksa sind kaasa võtta. Parem hankida puuda kolm-neli niisukest asja, millest ka midagi saaks.“

„No mis õppimine see siis on! Kui võtaksite päälegi, kes teab, ehk oleksin teile kuidagi kasulik.“

„Mis kasu nüüd sinust, muidu asjata koormaks,“ sahkas mehaanik järsult.

Kuid lenduril hakkas Todist kahju.

„Spekuleerimise otstarbel ma midagi kaasa võtta ei luba. Las' poiss õpib. Pane riidesse — söidad kaasa!“

Todi tormas angaari riietuma.

Lennuk tõusis lendu. Ta kerkis ikka kõrgemale ja kõrgemale, lumiste pilvede poole, mis peitsid taeva kuni silmapiirini. Sääl, kõrgemal neist pilvist, on hele, hele päike, aga all on silmipimestavalt valge tühik ja selle kohal hõljuv pilvede kangas.

Kaks mootorit keerutasid kaht propellerit. Nende mürtsumise tõttu oli reisijail, kes istusid lennuki kajutis, võimatu üksteist kuulda. Nad vahetasid oma mõtteid paberitükikestel. Mõningad vahtisid pilku pöörmata akendest välja, teised seevastu püüdsid vaadata põrandale, et mitte kogemata näha, kui

kõrgel nad asuvad, ja sest ehmuda, kuid nad tundsid, mis asub nende all, ja seepärast nad ei võinud enam millestki mõelda. Daam võttis raamatu ja sellelt silmi pöörmata hakkas lugema, kuid ei saanud millestki aru — tähed tantsisid silmi ees.

„Me tõuseme ikkagi veel,“ kirjutas paberitükikesele lõbus ja paks reisija, kes vaatas aknast välja, ulatades pabeririba oma juhmistunud naabrile.

See luges, löi ärritatult käega, tõmbas veel rohkem päa kübarasse ja jäi tardunult põrandale vahtima. Paks reisija võttis käsikotist võileibu ja hakkas rahulikult sööma.

Ees, juhi kohal aga istusid lendur, mehaanik ja õpilane. Kõik olid soojasti rietatud, nahkkuubedes ja -mütsides. Mehaanik näitas märkide varal õpilasele kõiksuguseid tehnilisi riistu: altimeetrit, mis näitas kõrgust, manomeetreid, mis näitasid bensiini ja õli rõhumist. Õpilane jälgis ta liigutusi ja kirjutas oma raamatusse küsimusi kõverate, hüplevate tähtedega, sest ta käed olid suurtes, soojades sõrmkinnastes, mis takistas korralikku kirjutamist. Altimeeter näitas 800 meetrit ja tõusis üha. Pilved olid juba lähedal.

„Aga kuidas on pilvedes? kirjutas Todi.

„Tühi asi, küll näed,“ vastas mehaanik.

Õpilane ei näinud sugugi kartma löövet, kuigi ta polnud veel kunagi pilvedesse saanud. Aga tal oli siiski nagu pisut hirm, et sünnib ehk midagi kokkupõrke sarnast. Eespool oli paks uduliin, kuid minuti aja pärast aeroplaan sattus lumeribasse, mis näis lendlevat mitte ülalt, vaid otse vastu. Lumi mattis lenduri akna kinni — all polnud midagi näha. Lendur juhtis lennukit kompassi järgi, tõustes ikka kõrgemale ja kõrgemale. Läks pimedaks.

Mehaanik kirjutas Todile:

„Me oleme pilvedes.“

Nende ümber lautas end tihe ja paks udu ja läks nii pimedaks, nagu oleks olnud hämarik. Oli ka tõesti juba hiline aeg, sest päikese loojumiseni jäi ainult pool tundi.

Kuid hakkas minema valgemaks ja ... äkki helendas päike, olles juba üsna silmapiiril, ja mängles heleda säraga lumme tuisanud aknaklaasidel. Reisijad, kes seni süngelt põrandale vahtinud, läksid julgemaks ja elavamaks. Tugev tuul, mis tekkis lennuki käigust, puhus aknaklaasidele tuisanud lume, ja hele vööt, mis ulatus kuni silmapiirini, sai nähtavaks, lennuk oleks nagu lennanud lõputu lumise legendiku kohal. Lendur vaatas kella ja arvas mõttes, kus nad küll võiksid praegu olla. Päike loojus. Mehaanik keeras elektrivalgustuse põlema, ka reisijate kajutis läks nüüd mugavamaks. Kõik olid juba kohanenud mootorite ühtlase mürina ja tuule undamisega. Kajutis oli soe, ja näis, et võib unustada, et aeroplaani all on poolteist kilo-

meetrit tühjust, et kui praegu kukkuda, ei siis oskaks küll ükski kaaren enam konte kokku koristada, et kõikide elu oleneb lenduri osavusest ja korralikult töötavaist mootoreist. Paljud muutused juba päris lõbusaiks, aga paks isand saatis igaühele naljakaid kirjakesi.

Äkki kostsid mootorite möirgamise sekka mingisugused korratud löögid. Reisijad vahetasid rahutult pilke. Vilajas, pika kasvuga isand kahvatus ja vaatas kohkunult aknast välja, säält haigutas talle vastu mustav pimedus, heledam täpp ses pimeduses oli ainult aknale heituv elektripirni värisev kujutis.

Korratud löögid vaibusid, ja mootorid töötasid jälle endiselt, ühtlase mürinaga.

„Ärge kartke,“ kirjutab paks isand, „kuigi mootorid jäävad seisma, siis me laskume planeerides.

„Merre,“ kirjutab pikk härra juure ja andis kirjutise paksule tagasi.

Tõesti lendas aeroplaan nüüd mere kohal. Teritatud kõrvul kuulas mehaanik mootorite mürinat, nagu arst kuulab haige südame lööke. Ta sai aru, et kuski on rike, arvatavasti oli karburaator ummistunud — läbi selle satub bensiin mootorisse, ta teadis, et bensiin pole puhas ja kartis, et kui karburaator on ummistunud, siis jääb mootor seisma.

Todi küsis, mis on juhtunud. Kuid mehaanik tegi tõrjuva liigutuse, ja jättes vastamata küsimuse, jatkas teritatud kõrvul kuulatamist. Õpilane püüdis ise otsusele jõuda, miks on mootori käigus tekkinud häire. Tuhat põhjust: magnetod, küünlad, klapid — ja milline mootor, kas pahem- või parempoolne? Igas mootoris on aga kaks karburaatorit. Todile turgatas samuti meele, kas nad ei ole ehk ummistunud.

„Noh, hää küll,“ mõtles Todi, „eks siis laskume liueldes ja parandame vea õhus.“

Kuid talle näis imelik, miks kokkus nii väga see tark mehaanik. Kas ta on selline argpüks, või on juhtunud midagi õige tõsist, mida võimatu lennus parandada, kuid tema, nooruke, ei taipas ainult seda.

Äkki jäi mootorite mürin kaks korda tasasemaks. Lendur pööras rooli ja eraldas tegevusest pahempoolse mootori. Todi sai aru, et parempoolne jäi ise seisma.

Mehaanik kahvatus ja hakkas käsipumbaga pumpama õhku bensiinipaaki. Todi taipas, et ta kavatseb bensiini survega puhastada ummistunud karburaatori, kuid ta teadis juba ette, et sest pole vähimatki kasu. Lendur karjus mehaanikule kõrva, et see roniks tiivale seismajäänud mootorit korda säädma.

Altimeeter näitas 1900 meetrit.

Kajutis vaatasid erutatud reisijad üksteisele kohkunult

otsa, ja paks isandki ei kirjutanud päris selgesti: ta käsi väris-
ses veidi.

„Me liugleme, kohe parandatakse mootor ja me lendame
edasi.“

Kuid mõttes lisasid kõik juure: „pää ees, merre“.

Reisijad ei teadnud, millisel kõrgusel nad asuvad. Kõik
kartsid merd säääl all, samal ajal aga kohutas neid ka kõrgus.

Pika kasvuga reisija kargas äkki oma kohalt üles ja tor-
mas kajuti uste juure; ta tõmbas käepidet, nagu tahaks ta
põlevast majast välja joosta. Kuid uks oli väljaspoolt lukus-
tatud. Daam laskis kukkuda käest raamatu ja kiljatas metsi-
kult, läbilõikavalt. Kõigil jooksid hirmujudinad üle selja, nad
kargasid kohtadelt ja hakkasid sihitult sinna-tänna jooksuma.

Paks isand, ilma et ta ise oleks mõistnud oma sõnade
mõtet, kordas:

„Ma ütlen, et nad lendaksid edasi, et nad silmapilk len-
daksid edasi, kohe ütlen!..“

Daam pöördus akna poole ja põristas nõrgalt aknale, kuid
kukkus meelemärkusetult kajuti põrandale.

Sõjaväelane, valge kui lõuend, seisis ja vahtis mustavat
akent klaasistunud silmadega.

Ta põlved värisesisid, ta seisis vaevalt jalul, kuid silmi ei
suutnud ta aknalt pöörata. Noormees, sinises mantlis, kattis
näo kätega, nagu oleksid tal hambad valutanud. Esimeses nur-
gas tüse reisija noogutas haiglaselt pääga ja karjatas äkki:
„Haa-haa-haa!“ Taktis selle karjumisega kisti ikka ägedamini
ukse käepidet, ja noormees vajus ikka enam kõssi. „Haa-haa-
haa!“ — see muutus äkki metsikuks mõirgamiseks ja korraga
pistsid kõik reisijad uluma ning üdini tungiva kisaga kar-
juma ja oigama.

Mehaanik askeldas ikka veel, pumpas edasi ja põristas
sõrmega manomeetri klaasile. Lendur tõukas teda küünar-
nukiga ja viipas käskivalt pääga väljakäigu poole, kust pääsis
tiivale. Mehaanik pistis pää välja, kuid tuli kohe tagasi, ta
hakkas tööriistade-kastist midagi otsima, need asusid igaüks
oma kindlal kohal. Võttis ühe võtme, kuid pani jälle tagasi,
raputas pääd, sosistas ei tea mida ja tuhnis uuesti kasti kallal.
Todi nägi nüüd selgesti, et mehaanikul on süda saapasääres,
ja et ta nüüd milgi tingimusel ei lähe tiivale.

Lendur müksas ärritatult mehaanikut rusikaga ja näitas
sõrmega altimeetrile: see osutas 650 meetrit.

Kuussada viiskümmend meetrit mereni.

Mehaanik noogutas jaatavalt pääga ja soris veelgi kiire-
mini tööriistu. Lendur karjus:

„Võta rool!“

Tahtis tõusta üles ja minna ise mootori juure. Kuid me-

haanik hakkas korruga kohkunult kätega vehklema ja langes istme seljatoele. Todi kargas üles.

„Anna võti siia!“ karjus ta mehaanikule. See ulatas väriseva käega talle väikese mutrivõtme. Todi ronis tiivale.

Kõle, läbitungiv tuul kandis endaga külma udu, mis libeda korrana oli jäätanud tiibadel, alustelgedel ja traatkõitel.

„Mootori juure!“

Todi, riskides iga hetk alla lennata, jõudis viimaks mootori juure. Mootor oli veel soe.

Todi kuulis ulumist reisijatekajutis, ta kobas ja leidis varsti tarvilise mutri karburaatoril.

„Siin ta ongi!“

Libe on seista, tuul ulub ja võib iga hetk su tiivalt maha tõugata.

Mutter andis järele.

Asi edeneb!

Todi kiirustab, juba on kuulda, kuidas möirgab ta all meri. Veel üks, kaks, minutit ja aparaat ühes inimestega upub külmadesse voogudesse.

„Tehtud!“

Nüüd mutter uuesti kohale! Sõrmed on külmetanud, needud mutter, ei satu kruvi otsa. Silmapilk, nüüd kohe on kohal, ainult veel veidi kõvemini kinni keerata.

„Valmis!“ karjus Todi kõigest jõust.

Elektrivool lasti sisse, mootorid hakkasid uuesti möirgama. Äkki vaikusid kõik kajutis ja jäid lamama, sinna, kus keegi oli: põrandale, diivanile, üksteise pääle.

Rasvakere ärkas esimesena meelemärkusele ja hakkas põrandalt tõstma üles meelemärkuseeta daami.

Todi aga ronis julgesti mööda tiiba tagasi, et jõuda juhi kohale. Ta süda oli täis rõõmu. Marutuule iilid raputasid lennukit. Todi haaras ukse käepideme, et astuda alla, kuid ta jalg libises jäätunud tiival, ukse käepide pääsis lahti, ja Todi lendas tiivalt haigutavasse, pimedasse tühjusse.

Möödus minut, lendur vaatas vihase pilguga mehaaniku otsa. See oli surnukahvatu ja soris ikka veel oma tööriistu. Mõlemad said aru, miks polnud enam Todit.

„Viistuhat KUS, seitsetuhat KUIDAS, sadatuhat MIKS.“

R. Kipling.

Ringreis toas.

Teil kodus igapäev köetakse ahju, süüdatakse priimust, keedetakse kartuleid.

Te oskate, võib-olla, isegi väga hästi ahju kütta või kartuleid keeta. Aga katsuge seletada: miks halud ahjus praksuvad? Miks suits läheb korstnasse ja mitte tuppa? Kust tuleb nõi, kui petrooleum põleb? Miks küpsetatud kartulil on kooruke, aga keedetul ei ole?

Kardan, et te ei oska seda õieti seletada.

Või jällegi: miks vesi kustutab tule?

Üks minu tuttavaist ütles: „Kustutab seepärast, et ta on märg ja külm. Jaa, kuid petrooleum on ka märg ja külm, aga katsuge petrooleumiga tuld kustutada!

Ei, parem ärge katsuge! Pärast tuleb kutsuda tuletõrjujad.

Näete, küsimus on küll lihtne, aga vastata polegi nii kerge.

Kas tahate, annan teile veel kaksteist mõistatist kõige lihtsamaist asjust?

1. Mis on soojem: kas kolm särki või üks särk kolmekordses paksuses?
2. Kas on õhust seinu?
3. Kas tulel on vari?
4. Miks vesi ei põle?
5. Kas vesi võib maja õhku lasta?
6. Miks ahi humiseb, kui ta köeb?
7. Miks me puhume tikule, kui tahame ta kustutada?
8. Kas on läbipaistvat rauda?
9. Miks leiva sisu on auklik?
10. Ahi soojendab seepärast, et teda köetakse. Miks soojendab kasukas?
11. Miks triigitakse kalevit läbi märja riide?
12. Miks saab jääl uisutada, kuid põrandal ei saa?

Neile küsimusile lugejaist oskaks vastata vaevalt üks kümne hulgast. Me teame väga vähe asjust, mis meid ümbritsevad. Ja tihtipäälle polegi, kellelt küsida. Võid hankida raamatu veduri või telefoni kohta, aga kust leiad raamatu küpsetatud kartuli või ahjuroobi kohta? Selliseid raamatuid on küll, aga neid peab palju lugema, enne kui saab vastata meie kaksteist mõistatist.

Jaa, aga selliseid mõistatise pole kaksteist, vaid sadatuhat. Iga asi teie toas on mõistatis. Millest, kuidas, miks ta on tehtud? Kas ta on ammu juba välja mõeldud?

Näete, laual on kahvel ja nuga. Nad on alati koos nagu õde ja vend. Aga kas teate, et nuga on kahvlist vähemalt sadatuhat aastat vanem? Nuga oli juba ürginimestelgi, tõi küll, mitte rauast, vaid kivist, kuid kahvlit hakati tarvitama alles aastat kolmsada tagasi.

Inimesed teavad, millal ja kes leiutas telefoni ja elektrilambi, aga küsige neilt, millal leiutati peegel, või ninarätt, millal hakati end seebiga pesema, või kartuleid sööma. Sellele oskavad vähesed vastata.

Me loeme suure huviga reisidest kaugeil, uurimatuil mail ega tea arvatagi, et kaks sammu meist eemal, või lähemalgi, on tundmatu, imeväärne, salapärane maa, mida hüütakse

meie loaks.

Kui tahame ta läbi uurida, võime igal ajal minna reisile. Pole vaja mingisuguseid telke, püsse ega teejuhte. Ka kaarti pole vaja, me ei eksi teel ära. Jaamadeks on:

Veekraan. Ahi. Laud ja pliit. Riiul kastrulitega. Puhvet. Kapp.

ESIMENE JAAM

VEEKRAAN

Millal inimesed hakkasid endid pesema?

Praegu on haruldane see linn, kus ei ole veevärki. Igaüks meist tarvitab päevas kümme-kaksteist ämbrit vett. Kuid vanasti suure linna elanik tarvitas ainult ühe ämbri. Arvake ise, kui tihti ta võis end pesta ja palju ta kulutas vett pesumiseks ja toa puhastamiseks.

Ja polegi ime, et vett tarvitati vähe — veevärki siis ei olnud. Siin-sää! platsidel oli kaeve, ja vett pidi kandma ämbritega nagu väikestes linnades praegugi. Kaevudes leidus tihti-päälle surnud kasse ja rotte, vesi oli kole.

Vanasti inimestel ei olnud mitte ainult vett vähe, vaid ka vähe puhtusearmastust. Pesema hakkasid inimesed endid alles päris hiljuti. Aastat kolmsada tagasi isegi kuningad ei pidanud tarviliseks end igapäev pesta. Prantsuse kuninga toredas magamistoas te oleksite leidnud hiigelsuure sängi, nii suure, et teda ei saanud korraldada erilise abinõuta — „sängikepita“. Oleksite leidnud sää! uhke baldahiini neljal kullatud sambal, mis oli kui väike tempel. Oleksite leidnud sää! suurepäraseid vaipu, veneetsia peegleid, parima meistri tehtud kella. Kuid oleksite võinud otsida kui palju tahes, aga pesunõu ei oleks leidnud, isegi mitte lihtsat kaussi.

Igal hommikul kuningale anti märg käterätt, millega ta pühkis näo ja käed. Ja kõik leidsid, et sellest jätkub täiesti.

Ka pesupesemiseks kulutati vähe vett. Pesu kanti küll, kuid suurt kasu sellest ei olnud. Isegi rikkad inimesed vahetasid särke kord kuus, isegi kahe kuu kestes. Siis ei mõeldud sellest, et särk oleks puhas, vaid et pitsid mansettidel oleksid kallid ja rinnaesine ilusti tikitud. Öhtul särk võeti seljast ühes teiste riietega ja magati ihualasti.

Alles aasta kaheaja eest leiti, et ikka peaks siiski sagedamini pesu vahetama.

Ninarätt ilmus samuti üsna hiljuti. Ta on ainult paar-kolmsada aastat vana.

Alul teda tarvitasid ainult vähesed. Kõige suuremate ja tähtsamate inimeste hulgas oli palju neid, kes pidasid ninarätti asjatuks toreduseks.

Uhked baldahiinid olid mitte nii palju ilustuseks kui var-

juks laest kukkuvate putukate eest. Vanaaegseis lossides on praegusegi ajani alles hoitud selliseid lutikavarje. Ja lutikaid oli lossideski mustmiljon.

Baldahiinid aitasid vähe. Lutikail oli nende kurdudes veel mugavamgi olla.

Mustaveetorustikku ei olnud. Must vesi valati akendest otse tänavale ja valgus kraavi, mis kaevetud keset tänavat. Kraav haises nii, et möödaminejad püüdsid hoiduda enam majade lähedale.

Pole ime, et haigusi oli vanasti rohkem kui nüüd. Sellal ei teatud, et kus on mustust, sääl on ka haigusidusid. Mõnikord terved linnad surid hirmsaisse tõvedesse — katku, rõugeisse. Kümnest lapsest elas kümneaastaseks ainult viis. Igal sammul oli rõugearmilisi ja pidalitõbiseid sante.

Mis tegi meid tervemaks ja tugevamaks? Veekraan, seebitükk ja puhas särk.

Miks pestakse veega?

Miks vesi puhastab mustusest? Ta, võib-olla, kannab selle endaga ära nagu jõgi laastu?

Eks katsuge järele. Hoidke mustad käed kraani all. Kas nad lähevad sellest puhtamaks?

Kardan, et ei lähe. Ja niimoodi keegi ei pese ka. Pestes me hõõrume käsi üksteise vastu. Aga milleks? Et mustus maha hõõruda, kaapida.

Samuti on pesuga. Pesijad ei tee nii, et lihtsalt panevad pesu vette, vaid hõõruvad teda kätega ja isegi harjaga. Nad hõõruvad mustuse samuti maha nagu kumm hõõrub kirja paberilt; siis veel on juba kerge mustus ära kanda.

Kuid vesi ei ole ainult selleks. Pestes käsi või särki me hõõrume üht kätt teisega või üht särki osa teisega, ja vesi vähendab seda hõõrumist, kergendab tööd, on nagu määre masinas.

Tähendab, vesi on määre. Kui peseksime ilma veeta, peaksime ühes mustusega ka naha maha kiskuma.

Sageli juhtub, et mustus on nii kõvasti naha ja pesu küljes, et ka vesi ei aita. Eriti raske on tahm maha pesta. Tahm, nõgi — see on: tillukesed, nurgelised, teravate äärtega söetükid. Selline söetükk satub lohku nahal, jääb sinna kinni, kuidagi ei saa teda kätte. Peab olema mingi teine, parem määre, mitte vesi.

Ehk aitab masinaõli? Mis siis, võib ju proovida. Masinaõli peseb silmapilk tahma. Kuid siis peab mõtlema sellepääle, kuidas saada lahti õlist. Käterätiga teda ära kuivatada ei saa, imbib liig halvasti riidesse.

Kuid on olemas parem määre, mis peseb mustuse ega ole ise raske eemaldada. See on seep. Pääle pesemist on kerge seep maha loputada, sest ta lahustub kergesti vees.

Pesu loputataksegi pääle pesemist selleks, et eemaldada külgejäänud seep. Õigus küll, veidi seepi jääb siiski maha loputamata, seepärast pesu ongi pääle pesemist kollakas. Et ta uuesti saaks valgeks, siis pesija sinetab teda sinega: kollane ja sinine värv koos annavad valge.

Noh, näete, küsimus oli küll lihtne: miks pestakse veega? — aga vastata ei olnudki nii kerge.

Miks vett juuakse?

Jälle lihtne küsimus. Nii lihtne, et paistab, nagu poleks vajagi seda küsida. Aga kui küsid, selgub, et kümnest inimesest üksainus teab, miks juuakse vett.

Teie ütlete ehk: vett juuakse seepärast, et tahetakse.

Aga miks tahetakse?

Seepärast, et ilma veeta ei saa elada.

Ja elada ei saa seepärast, et kulutame vett kõik aeg ja peame tagavara uuendama.

Puhuge külmale klaasile. Klaas tuhmub, kattub veetil-
kadeaga.

Kust see tuli? Teie kehast.

Või, ütleme, te higistate palaval päeval.

Kust tuli higi? Ikka säält, teie kehast.

Aga kui vett kulutatakse, kaotatakse, siis peab aegajalt jälle tagavarasid uuendama.

Õöpäeva kestes inimele kaotab tervelt kaksteist klaasi vett. Tähendab, nii palju peab tagasi saama juues ja süües.

Kas vett süüakse?

See'p see on, et süüakse. Lihast, aiaviljast, leivas — igas toidus on palju enam vett kui kõvu aineid. Lihast on vett kolm korda enam kui kõvu aineid, ja kurk on peaaegu ainult vesi.

Ja teis endis on vett peaaegu samapalju kui rohelistes kurgis. Kui kaalute 25 kilo, siis teis on 22 kilo vett ja ainult 3 kilo kõvu aineid. Täiskasvanu kehas on vähem vett, kuid ikkagi umbes kolmveerand keha kaalust.

Küsite:

„Aga miks siis inimesed ei valgu mööda põrandat laiali nagu kiisel?“

Selles see asi ongi, et pole tähtis, millest asi on tehtud. Pääasi on — kuidas ta on tehtud.

Vaadates mikroskoobi abil liha- või kurgitükki, näeme palju rakke, mis on täidetud mahlaga. See mahl ei jookse rakudest välja, seepärast, et rakud on igast küljest kinnised.

Selles ongi saladus. Tähendab, vesi on pääaine, millest meie keha koosneb.

Seepärast pole ime, et inimene võib kaua elada ilma toiduta, kuid ilma veeta ei ela mõndki päeva.

Kas vesi võib maja õhku lasta?

Vesi on päältnäha süütu aine. Kuid tuleb ette, et ka tema plahvatab nagu püssirohi. Mis, püssirohi! Vesi on püssirohust kaksikümmend korda hädaohtlikum, kui ei osata teda õieti kohelda.

Oli juhtumus, kus vesi purustas viiekordse maja, tappis 23 inimest. See oli Ameerikas, aastat 40 tagasi.

Kuidas see võis juhtuda?

Asi oli nii, et ses majas asus vabrik. Alumisel korral oli sisse müüritud hiiglasuur katel. Vett mahtus tasse samapalju kui suure tiiki.

Kui ahju köeti, siis vesi katlas kees ja aur läks mööda toru aurumasinasse. Kord masinist jäi tukkuma ega pumbanud õigel ajal vett juure. Ja ahi küdes edasi. Vett oli katlas päris vähe ja seepärast katlaseinad läksid tulipalavaks. Masinistile ei tulnud seda meelegi, ta võttis ja lasi vett hõõguvasse katlasse.

Aga kas teate, mis juhtub, kui valada vett hõõguvale rauale? Vesi kõik muutub järsku auruks.

Samuti juhtus siin. Vesi muutus kõik auruks, auru tekkis liig palju, katel ei pidanud vastu ja lõhkes.

Juhtub halvematki. Saksamaal lõhkes kord 22 katelt. Kõik majad ümberringi muutusid rusudeks. Katlatükke leidis poole kilomeetri kaugusel plahvatuskohast.

Selline kohutav asi on veeaur!

Teie majas lõhkeb igapäev mitu tuhat aurukatelt, ainult mitte suurt, vaid väikest. Kui puud ahjus praksuvad, siis see tähendab, et neid lõhub vesi. Täitsa kuivi halge ei olegi, neis on alati vett. Kangest kuumusest vesi muutub auruks ja praginal lõhub puukiud.

Kõva vesi.

Kõva vesi — jää — plahvatab ka mõnikord. Aur laseb maju õhku, kuid jää purustab terved mäed. See toimub nii:

Sügisel kaljupragudesse satub vett. Talvel see külmub — muutub jääks. Kuid jää võtab enam ruumi kui enne vesi — õige küll, mitte just palju rohkem: ühe kümnendiku võrra. Igasse külge laiuva jää survele lõhkeb ka kõige tugevam kivi.

Seepärast lõhkevad ka veetorud. Et nad ei lõhkeks, tuleb neid külma eest kaitsta — mähkida nad talveks vildi või millegi muu sisse.

Miks ei saa põrandal uisutada?

Üks poiss, kellelt kord küsisin, miks põrandal ei saa uisutada, vastas:

„Seepärast, et jää on libe ja väga kõva, aga põrand ei ole nii kõva ega libe.“

Kuid on ju kivipõrandaid: nad on küll libedad ja kõvad, aga uisutada neil siiski ei saa.

Kui me uisutame, siis jää uisu rõhumise all sulab. Uisu ja jää vahel tekib veekiht. Kui seda veekihti ei oleks, oleks jää samuti raske uisutada nagu põrandalgi. Vesi, nagu oli masinas, vähendab hõõrumist uisu ja jää vahel.

Jääliustikud laskuvad mägedelt samal põhjusel. Jää rõhumise all alumised kihid sulavad ja jääjõgi libiseb mägedelt alla nagu uisud mööda liuvälja.

Kas on olemas läbipaistmatu vesi ja läbipaistev raud?

Igaüks ütleb, et vesi on läbipaistev. Kuid tõeliselt ta on läbipaistev ainult õhukese kihina. Ookeanide põhjas on alati õõ, sest et päikesekiired ei suuda läbi tungida paksust vee kihist.

Kuid mitte ainult vesi, vaid kõik ained on nii: õhukese kihina on läbipaistvad, paksult — mitte. Võtke, näiteks, tükk valget ja läbipaistvat klaasi ja vaadake teda küljelt. Klaas ei paista enam valgena ega läbipaistvana.

Hiljuti üks õpetlane valmistas raudplaadi, mis oli üks sajatuhandik millimeetrit paks. Plaat oli läbipaistev nagu klaas ja peaaegu värvitu. Asetades ta raamatulehele, võib selgesti lugeda kõige väiksematki kirja.

Samasugused läbipaistvad plaadid õpetlane valmistas ka kullast ja teistest metallidest.

Vandismäe Endu kiri

onkel Jaagule.

Armas ristiisa!

No minevased jõulud olid küll õnnetud jõulud, peab ütleva. Ootasid neid küll suure igatsusega, püüdsin emale olla igalpool abiks, aga äpardused tulid äparduste pääle.

Algas see kohe vorstide tegemisega. Ema ja Mari istusid köögis suure vanni ees, segasid vorstiputru, panid pudrule vorstirohtu hulka ja tampisid suure trehtri läbi sooltesse. Siis tuli mul meele, et isa oli mineva jõulu vorstide kohta ütelnud, et vorstid ei ole hääd, et vorstirohtu on vähe hulka pandud. Siin tahtsin mina nüüd appi tulla ja vorstirohtu rohkem hulka panna. Mõtlesin veel, et teen seda salaja ega ütle enne kui esimese püha hommikul, kui isa vorsti sööb ja kiidab. Kui siis isa ütleb, et nii hästi lõhnavaid vorste, nagu tänavused, pole olnudki, siis ütlen, et mina panin vorstirohtu lisaks. Las siis isa kiidab mind ja näeb, kui hää poiss ma olen.

Noja, läksin siis riide-aita, võtsin lae vahelt punaheina ja neid teisi ka, segasin peeneks ja viisin kööki. Et siis, kui ema ja Mari välja lähevad, segan vorstipudru hulka. Mis need teised varred ja õied olid, seda ma ei teadnud, ega mina siis teadnud, et need rauarohu ja koiheina õied ja varred on, ja kes käsib siis rauarohu sääli hoida, kus vorstirohtude koht. Hõõrusin taskud seda puru täis ja läksin kööki. Ema ja Mari olid kibedasti ametis. Läks ikka tükk aega, enne kui Mari lauda juure läks ja ema kambri. Siis puistasin vorstirohud taskust välja ja hakkasin pudru hulka segama. Kus kohe oli pudrul teine lõhn. Siis ei pannud tähelegi, et Mari kööki tuli. Kohe hüüdis:

„Mis asja sa, poiss, teed siin vorstipudru juures? Mis asja sa teed siin?“

Tuli ja hakkas uurima. Siis hüüdis ema:

„Tule, ema, vaata, Endu solgib vorstipudru ära.“

Ema tuli kohe kööki ja hakkas asja uurima, nuusutas, maitsis ja sülitas välja.

„Ütle, mis asja sa panid siia hulka? Mis varred need on?“ Kiskus need varred välja, mis ma veel hästi segada ei jõudnud ja pistis mulle nina alla.

Mina mõtlesin, et mis ma seda asja esimese püha hommikuks jätan, ütlen parem kohe üles, kui see juba isegi välja tuli.

„Noh, isa kurtis mineva jõulu, et vorstid ei ole hääd, siis ma tõin aidast natuke seda vorstirohtu lisaks.“

„Issand Jumal,“ hüüdis Mari. „Kust sa seda rohtu võtsid?“

„No säält riideaidast lae vahelt võtsin. Eks sa ise tea, kus vorstirohi ikka seisab.“

„Sina taevas, siis pani rauarohtu ja koiheina vorstipudru hulka.“

Nüüd võttis ema minu tukast kinni ja siis tuli isa kööki. . . Isa on jälle niisuke imelik, et tema asja millalgi põhjani järele ei uuri, kohe hakkab sakkima. Noja, siis pandi uus puder keema ja minuga juhtus... esimene äpardus. Seda ma ei kirjutagi.

Teine äpardus oli kohe sellesama päeva õhtul. Mind enam kööki ei lastud, olin kogu päev talli juures ja reheall Juhanile abiks. Parandasime hobuste asemeid, viisime lehmadele põhku ette ja olime kõvasti töös. Rääkisime vahest jõulujuttu ka. Et naised segavad pärmet ja teevad saia. Juhan teadis veel sedagi, et sõja ajal pärmet ei olnudki. Siis toodi aga teiste käest pärmejuurt, segati kartulipudruga ja kohutati ise pärmet ja küll käis.

Kui mina siis kööki läksin ja aknal pärmetükki nägin, mõtlesin, et: oodot, ma kohutan emale palju pärmet, siis tehku saia niipalju, et kolmekuningani jätkub. Siis võtsin pajast kartuleid, tampisin teises pajas pudruks ja panin selle pärmetüki aknalt juureks sisse ja tõstsin siis paja seinääre idanema. Eks siis ema homme hommikul säält võta, kui saia hakkab tegema.

Siis läksin rehealla, kus salaja oma tööd hakkasin tegema. Mina tahtsin isale jõuluks raadio kinkida, mina tean, et isa seda kangesti tahab. Kui mineval sügisel Tallinnas näitusel käisime, siis kuulasime ühe putka juures raadio-laulu ja siis ütles isa, et küll oleks häa, kui see kodu tagakambris oleks, istuks aga

toolil, paneks piipu ja kuulaks, kuidas Saksamaal laulavad. No mina tahtsin siis temale selle raadio teha ja kinkida, et las kuulab päälegi. Mina oskan seda nüüd teha küll, Tallinna onupoeg õpetas, tema käib koolis ja nendel on koolis üks poiss teinud. Nüüd muudkui istub aga ja kuulab laulu. Peab võtma niisukese klaastoru, sinna tuleb panna pisut musta puru sisse ja traadi

otsad külge. Siis lased need traadiotsad katusel õhku, ja Saksamaa laul tuleb. Ah ja, korgi külge peab panema kaks mutrit

ja kruvi, ja kui kõva laulu tahad, siis peab plekkтору panema, võib ka kramahvoni toru olla. Kramahvon meil on, mina panen kramahvoni toru.

Kruvisin parajasti korgi külge teist kruvi, mis ema õmb-lusmasina küljest võtsin, kui köögist jälle Mari kisa kuulsin, ikka „kartulid“ ja „kartulid“. Panin raadio kirstu taha nurka ja läksin vaatama, mis sääl on. Et ehk on pärmejuur valmis ja ajab pajast üle. Mari oli kartulipaja juures, laiutas käsi ja hädaldas, ehk sääl küll midagi hädaldada ei olnud — pärm üle ei ajanud. Kohe tikkus minu kallale.

„Kas sina tampisid kartulid pudruks, kas tampisid? Ja mis sa siia hulka oled pannud?“

„Ma tegin pärmejuurt...“

„Või pärmejuurt, ma sulle näitan pärmejuurt...“

Ja sasis mul turjast kinni ja hakkas pudrunuiaga andma, ikka selga ja sinna...

Üldse läks mul sel jõulul kõik halvasti. Ja selle raadioga läks veel hoopis halvasti.

Mina tegin ikka raadio valmis küll. Panin katuselt traadid aknani ja akna vahelt tuppa, et siis viin raadio salaja tahakambri lillede taha ja kui jõulupuu süütavad, panen traadid kokku ja Saksamaa laul hakkab tulema. Kramahvonitoru viisin rehe alla, puurisin sinna alla augu ja panin kruviga klaastoru külge; puru oli klaasis juba sees. Jõulu laupäeva õhtul oli kõik valmis.

Kui siis kedagi toas ei olnud, tõi raadio sisse ja panin lilledle taha seina ääre maha. Ise mõtlesin, ükskõik mis isa mulle kingib, aga mina kingin temale raadio.

Kui pimedaks läks ja kõik valmis oli, kutsuti Anna-tädi alatoa juurest üles ja süüdati jõulupuu põlema. Mina ootasin ikka küll, et mis isa mulle kingib, aga rohkem mõtlesin ikka selle peäle, mis isa küll ütleb, kui Saksamaa laulu kuuleb.

Siis süüdati küünlad ja hakati laulma, mina aga mõtlesin, et mis nad küll siis teevad, kui Saksamaa laulu kuulevad. Siis hakati kingitusi andma. Ema sai kleidiriide, tädi — tanu, Juhanile ja Marile olid kingitused. Ja minule oli — oh sa pois! — suusad, niisukesed pikad ja pruunid. Katsusin neid ainult pisut käega, siis läksin akna juure, panin traadid kokku ja jäin ootama. Siis ütlesin:

„Isa, pane nüüd piipu, Saksamaa laul tuleb.“

Kõik jäid minu otsa vahtima ja ootama. Ootasin ise ka, aga laulu ei tulnud. Siis isa ütles:

„Mis Saksamaa laul?“

„Noh, kui Tallinnas näitusel käisime, siis sina tahtsid raadiot... ma siis tegin, aga miks ta ei laula, seda ma ei tea.“

Mis nüüd tuli? Toodi minu raadio lilede tagant ära, leiti klaastoru küljest õmblusmasina kruvid... kramahvoni torul oli auk sees...

Siis läks isa nägu esiteks tõsiseks, siis punaseks ja siis...

Nüüd on viimane püha. Mul on küll uued suusad, aga ma ei ole neid rohkem katsuda saanud, kui jõululaupäeva õhtul ainult sõrmeotsaga. Aga väljas on tore suusatamise ilm. Istume Juhaniga mõlemad köögis pliidi ees, ja selgesti on köögi aknast näha, kuidas Oti poisid ja Pärtli poisid Kaasiku mäel suusatavad. Isa ja ema on Selil võõraks, tädi on pandud mind valvama, istub tagatoas ja loeb piiblit, aga köögiuks on praakil. Räägime Juhaniga sellest, kuidas need äpardused mõnikord tulevad, et ei tea aimatagi. Juhanilgi ei ole hää, oli mõne suutaie viina võtnud ja siis Leena käest prõmmida saanud mis kole. Istume siis mõlemad ja oleme kurvad. Aga Juhan ütleb ikka, et see kõik läheb pikapäale mööda, et ei maksa liiga südamesse võtta. Mis sina, ristiisa, sellest arvad? Otsustasime Juhaniga mõlemad sulle sellest kirjutada ja palume sind järele kuulata, kas see ikka tõsi on, mis Tallinna onupoeg rääkis, et nende koolis üks poiss ise endale klaastorust, traadist ja kramahvoni torust raadio tegi ja Saksamaa laulu kuulis. Kui onupoeg seda valetas, siis hoidku oma nahk, kui ma jälle Tallinna näitusele tulen.

Hääd uut aastat soovides

Vandismäe Endu.

Loodusesõbra nurk.

Toimetaja Joh. Käs.

Mis huvitavat on tähistavaas jaanuaris?

Jaanuaris kaob pilvkate taevavõlvilt sagedamini kui novembrisetsembris. Siis võime vaadelda toredaid tähtkujusid, mis säravad talvises taevas. Seda ei jäta kasutamata ka noored loodusesõbrad, kuigi vast küll mõnikord kipub näpistama nina.

Kuu keskel õhtul kl. 8—9 paigu paistab lõunas ilusaim tähtkuju — mis meil üldse näha — Orion. Tema üldkuju on suur nelinurk. Nelinurga keskel paistab silma kolm reasseisvat tähte. Vanad eestlased nimetasid nelinurga tähti — Koot ja sisemisi tähti — Reha, kuna see tähtkuju ilmub sügisel hilja ööl, vana rehepeksu ajal. Orionist ida poole ja madalamale vilgub punakas-sinaka valgusega põhjataeva heledaim täht — Siirius. Nimetatud tähti õhtutaevas ära tunda ei tee küll ühtki raskust.

Tähtede sära täiendavad veel planeedid — Jupiter ja Marss. Mõlemad on nüüd veel paremini nähtavad kui enne jõulu (vt. „Vikerkaar“ nr. 4 — 1930. a.). Kuhu poole on nüüd nihkunud Jupiter? (Tema ligidal seisvad heledad tähed on Kaksikute tähtkuju.)

Hommikul kooli minnes ei jää vist küll tähele panemata tore hõbevalge Koidutäht — Veenus. Ka Veenus on planeet ja muudab oma aset tavavõlvil palju kiiremini kui Jupiter ja Marss.

Kui kõik suuremad planeedid reastada ja päike asetada rea etteotsa, siis on Maakera kolmas planeet, Veenus meie ligem naaber päikese poolt, Marss aga teiselt poolt.

lõi ja võimsate tiivalöökidega ühes kõige saagiga jälle kaugusse kadus, — saagiga, mida inimene nii hää meelega endalegi oleks tahtnud. Nagu iseendast tärkas sääljuures juba ürginimeses mõte ja mõttest soov: kui saaks ka nii nagu lind — vahva oleks! Ta ei pruugiks ronimisega vaeva näha, et puuvilja saada, ei pruugiks alati nii väga valvel olla suurte mets-murdjate eest ja küttida oleks nii linnuviisi tore: ükski saak ei pääseks ta käest. Sellest mõttest vaimustatud, hüppas inimene üles, veheldes kõigest jõust kätega — kukkus aga kohe jälle maa päälle tagasi. Tähendab — nii ikka linnule järele ei saa. Aga mida enam ta linde jälgis, seda enam kasvas ja süvenes tas lendamise iha ja ind. Õigus — linnu tiivad, need ta käed, olid lendamisel küll palju suuremad kui inimese käed, võrreldes kehaga, aga — inimese käed on jälle selle eest osavamad. Ja neid käsi juhtis aegadest aegadesse arenev mõistus ning sundis taga kare ja armutu võitlus olemise eest. Inimene ei saanud enam rahu — maapinnal ja veel liikumisest oli talle vähe, põlvest põlve ta kõigiti püüdis võita takistusi, mis teda keelsid tõusmast üles õhku — ja võitiski. Nüüd ta säääl lendab, kiiremini ja kaugemaid maid kui ükski lind, — see inimene, takistuste võitja!

Teame väga hästi, et ka vikerlased ei saa enne rahu, kui neil on selged õhusõidu saladused. „Vikerkaar“ tahab siin abiks olla ja järgmises numbriks tõsiselt asja juure asuda. Kui kevadeks oma kõigiti korrapäraselt ja õhusõidu reeglite järgi ehitatud mudellennukid õhku saame — milline rõõm. Selleks püsivust ja edu!

A. Elbrecht.

Toimetuse järelmärkus. Noorte õhuasjanduse ala on Eestis veel väiesti uus ala ja „Vikerkaar“ ajab siin esimesi vagusid. Puudub täiesti igasugu ettevalmistatud materjal selle jaoks; kõik tuleb alles mujalt otsida, läbi töötada, kohandada. Tegijaid on aga äärmiselt vähe. Seepärast ei jõudnud me ka ses numbris otsekohese töö juure. Kuid nagu üldse õhuasjanduse ala nõuab püsivust ja kannatust, läheme seepärast ka siin kannatlikult samm-sammult edasi, nagu võimalused ja olud lubavad, sest ainult nii jõuame kord õhku.

Löö sekka!

Noorte lõbus vaidlusnurk.

„Laste Rõõmus“, samuti ka vanas „Vikerkaares“ on „Küsimuste-vastuste“ nurk, kus keegi noortest asetab mingi huvitava küsimuse ja teised sellele hulgana vastavad oma varju- või ka pärisnimele all, igaüks muidugi oma temperamendi ja tõekspidamiste seisukohalt. „Laste Rõõmus“ oli sel vallatav-rõõmus ilme, üksteise kelmikas müksimine või muidu sõbralik nõökamine. Nüüd jätkub see lõbus mäng ka uues „Vikerkaares“, kuid juba tõsisemas, asjalikumal toonis.

Toimetusele on juba tulnud lugejailt mitmed küsimused, mille kohta soovitakse saada vastuseid kaaslasilt. Kes soovib saata mõne uue põneva küsimuse, tehku seda aegsasti. On ju huvitav teada, mis teised samavanused inimesed arvavad ühest või teisest asjast.

Juba saadetud küsimuste hulgas valisime ühe esimesena avaldamiseks:

Küs. nr. 1. Kas vajab keskkooliõpilane vormiriietust?

Ilmar Suursaks.

Selle küsimuse üle on palju vaieldud täiskasvanute hulgas. Arvame, et keskkooliõpilastel endil on kindlasti igal oma arvamine selle kohta. Ka algkooliõpilased, kel ju keskkooli astumine on paljudel lähimaks tulevikusoviaks, avaldavad ehk meeleldi mõtteid keskkooli vormiirietuse kohta.

Ühtlasi, huvitatud olles sellest, kuivõrra läinud aastal „Vikerkaar“ on suutnud lugejate maitset tabada, esitame oma poolt järgmise küsimuse:

Küs. nr. 2. Mis meeldis teile läinudaastas „Vikerkaares“ ja millisena tahaksite näha seda tulevikus?

Toimetus.

Vastused olgu kirjutatud postkaardi või paberilehe ühele küljele. Samale küljele olgu kirjutatud ka mõttevahetaja varjunimi. Et asi oleks huvitavam, tuleks igal mõttevahetajal valida võimalikult tore varjunimi.

Õige nimi ja elukoht kirjutatagu lehe või kaardi teisele küljele. See on toimetusele teadmiseks, ajakirjas see ei ilmu.

Kui tuleb vastuseid rohkem kui on ruumi, valib toimetus avaldamiseks huvitavaimad ja kõige paremini põhjendatud vastused.

Vikerlane! Löö rõõmsalt sekka oma sõnamõõgaga, lase kuulda oma arvamine ses küsimuses!

Peitepilt.

Kaks kalurit on saanud kumbki toreda kala. Otsi üles need kalad ja kalurid.

Ihnus ja kade.

Elas kord rikas ja ihne mees. Raha oli tal palju, aga tema meelest oli seda ikka veel vähe. Ihnuse kõrval elas teine mees, kes oli kangesti kade.

Kadedal endal polnud õieti midagi tarvis. Ükskord tuli nende kahe inimese juure nõiamoor ja ütles neile: „Paluge, mis tahate: mis soovite, läheb täide, — kuid ainult üks teie hulgast peab soovima. Aga mis üks soovib, seda annan teisele kahekordselt.“

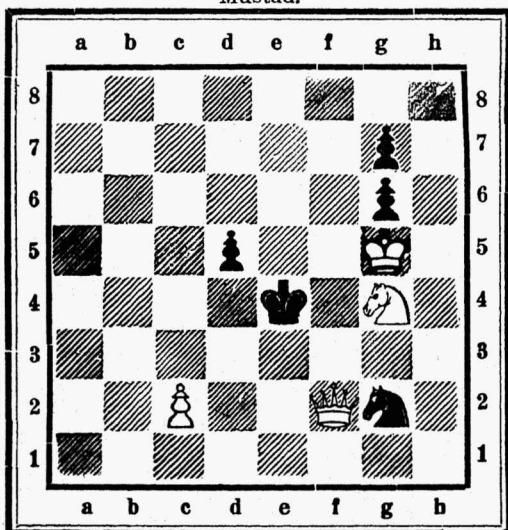
Ihnus mõtles: „Las naaber palub. Ta palub rikkust, ja mina saan poole rohkem.“ Kade jälle mõtles: „Mida ma iganes paluksin, naaber saab ikka poole rohkem. Palun õige midagi niisugust, mis talle hääd ei tee.“ Ja kade palus, et tal endal teine silm välja jookseks. Nii sündiski: kade jäi ühe silmaga, ihnus aga päris pimedaks.

M A L E .

Toimetaja A. Burmeister.

Kirjade aadress: Tallinn, Narva mnt. 26, krt. 6.

Mustad.

Valged.

Ülesanne nr. 3.

Kokku säädnud prof. Joh. Berger (Grazis).

Valged: Kg5, Lf2, Rg4, Ec2.

Mustad: Ke4, Rg2, Ed5, g6 ja g7.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga. A. Abeli ülesande nr. 1 lahendus. 1. La3—h3, Rg5:h3, 2. Rf4—e6 annab matt, 1. (La3 h3), Kf8—g7, 2. f7—f8L annab matt. 1. (La3—h3), Rg5:f7 või ükskõik, 2. Lh3—h8 annab matt. Oiged lahendused saatsid: Hugo Epner ja Peeter Karp (Tallinnast), stud. jur. V. Pezold (Tartust).

„Vikerkaare“ uuesisünni esimesilft ajult.

„Vikerkaare“ kuendat aastakäiku alates peab toimetus ja talitus oma meeldivaks kohaseks tõsiselt tänada kõiki meie ajakirja noori lugejaid, auväärseid tellijaid, lahkeid pooldajaid, sõpru ja soovitajaid. Tõsi, — ilmumist uuesti alates oli möödunud poolaasta „Vikerkaarele“ küll väga raskeks ja pingutavaks katseajaks. Tellimisi ei tulnud kaugeltki loodetud arvu ja iga uue numbriga seisime küsimuse ees — kas olla või mitte olla. Kuid meid julgustas kord alatud asja edasi ajama ja lihtsalt oma isiklikul arvel kulu edasi tegema — vähematki ainelist toetust või kindlustust kustki saamata — see asjaolu, et „Vikerkaarele“ saabus kirjalikke ja suulisi tervitusi, tunnustusi, uuestiilmumisest häameeleavaldusi laialdasist ringkonnist, alates üliirõõmsate noorte lugejatega ja lõpetades üldtuntud tegelaste ja kodumaa ametliku hariduselu kõrgemate juhtidega. Kõigile meeldis, kõik rõõmustusid „Vikerkaarest“, kõik soovisid, et ta püsiks ja areneks. Kindel märk, et „Vikerkaar“ on me noorsoole, koolile ja perekonnale tarviline. Toimetus oli sellest kõigest, teadagi väga liigutatud ja rõõmus, väljaandja aga juba märksa vähem, sest enamasti ei olnud neile soojele tunnustusele sugugi kaasa pandud tellimisraha, mis ikkagi on üks üpris tähtis tegur ajakirja, liiatigi hää noorteajakirja, väljaandmisel. Arvati lihtsalt, et küll esimesel võimalusel, kas või homme juba, tellin — kindlasti tellin, et kuidas muidu! — homsest viibis aga jälle homsele jne. Me põhjamaisel kodumaal käib ju elutoiming pikka, mõtteilt sõnule ja sõnult tegudele jõudmine võtab aega. Ajakirjaga aga on nii nagu näljaga — et ei kannata igapäevase leiva ootamist ja edasilükkamist: lõpp kibub vägisi manu. Aga siiski; seekord on see meie pikatoimelisuse pahe „Vikerkaarele“ teisest küljest isegi päästjaks olnud. Nimelt oli aegu, mil igapäevase elu tõsiasjade, s. o. suurte kulude, mil oma kindlad tasumistähtajad, ja hoopis väikeste tulude, mille kättesaamine vahel isegi kindlustuset, ees seisest väljaandja juba oli otsustamas järgmist numbrit mitte enam välja anda, seda enam, et ka enne „Vikerkaart ilmunud ja seisma jäänud eesti noorsooajakirjade väljaandjad häätähtlik-sõbraliselt soovitasid lootusetu asjaga mitte pikemalt tegemist teha ega end ruineerida. Eestis ei olevat üldse pinda paremale noorsooajakirjale. „Vikerkaare“ eelkäijad on peaaegu kõik saanud tugevaid ametlikke abirahasid ja soodustusi, kuid on lõpetanud siiski suurte puudujääkidega; kuidas tahab siis nüüd uuestiilmunud „Vikerkaar“ omaga välja tulla, kuna ta ei saa ju sentigi abiraha ega mingisuguseid soodustusi kustki, ja praegune aeg on ka majanduslikult endisist väga palju raskem! Jah, neil oli tuline õigus, aga ... aga ... „Vikerkaar“, nagu näete, elab. Siin oli esialgu küll sama eestlase pikatoimelisus põhjuseks, et kavatsusilt otse tegudele ei asutud ja „Vikerkaar“ jalapäält ei suletud. Või mõjus siin kaasa ka see, millest meil öeldakse, et — ei taha jätta jonnit? — Tohhoo-hullu! Kas oleme Eestis siis tõesti juba kõigegea nii läbi ja maha käinud, et enam mitte midagi ei tohi riskida, midagi usaldada ega uskuda?! Ja kui ka, — noh, vikerlaste d olgu ja on siin erand! Vanade kuulsate vikerlaste verd noorte vikerlastega oleme käed kokku löönud „Vikerkaare“ väljaandmiseks, toimetamiseks ja tellimiseks ja tahame seda ka pidada! Iga vähemagi kultuurirahva noorsool on oma hää ajakirjad ja eesti noorsool on ja jääb ka, vähemalt üks — „Vikerkaar“. — Ja veel kord, ja jälle veel kord makseti ilmunud „Vikerkaare“ number omast niigi juba kehvast taskust kinni. Vahepeäl aga „Vikerkaar“ jõudis levida ikka enam ja enam üle kogu maa, võita uusi sõpru, eriti-alkkoolides ja keskkoolide alamais klassides. Hakkas saabuma tellimisi, olgugi veel pikka ja vi-

salt, sest, loomulikult, ikkagi veel paljud koolide ja raamatukogude juhatajad harutavad endamisi, et vaatame õige, mis sest asjast küll saab! huvitav, kas „Vikerkaar“ jääb ellu, või ei jää! Noh, olgu, — noored olid otsustanud: noored olid esimesed suuremaarvulised tellijad ja noorte juhid tulid järele, — tulevad need viimasedki. Aastavahetusel asi näib otsustatuna — „Vikerkaare“ kasuks. Üks pikatoimelisus oli võitnud teise. Elu on võitlus ka noorsoojakirja väljaandmise alal.

Nüüd vaatab „Vik.“ juba rõõmsamalt tulevikku, olgugi veel teatavate lootustega. Et need lootused täituksid, et lugejate-tellijate täisarv pea käes oleks, seks palume nüüd kaasa aidata iga vikerlast ja „Vik.“ sõpra. Iga kool, õpilasing, raamatukogu, perekond, kes seni „Vik.“ tellinud, on ka jäänud kindlaks tellijaks. Aga paljud vist ei tunne teda veel. Palume siis, et iga senine lugeja-tellija-vikerlane oma ümbruskonnas püüaks „Vik.“ kõigile tutvustada ja neidki tellimist ära saatma õhutada, kes seda ikka seni homseks on jätnud. „Vik.“ on ju nii odav ja igale kerge tellida — kuulub eesti kõige odavamahinnalise, kuid sisult parima kirjanduse sekka. Iga uus tellimine, mis mõne agara vikerlase või hää sõbra soovitusel talitusse saabub, valmistab toimetusele ja väljaandjale suurt rõõmu; see rõõm aga kajastub alati ajakirja kaudu lugejaskonda mitmekordselt tagasi. Ja eks see olegi ju pääasi. Rõõmu tahame üksteisele valmistada! Ükski „Vik.“ uus number ei taha tulla midu, kui et ta kaasa toob palju väärtuslikku, hõiskavat elurõõmu. Ei saa ju toimetuse ja talituse seda pakkuda, ise ajakirja tuleviku pärast mures olles. Ühiselt, üksteisele hääsõbralik olles, üksteist toetades on aga kõik mured võidetavad; kadugu siis ka kõik suured ja väikesed mured suurest, ühtlasest, elurõõmsast vikerlaste perest! „Vikerkaare“ kuuendat aastakäiku alates on see toimetuse ja väljaandja veendumus ja soov; saagu see ka kogu lugejaskonna sooviks — sooviks ja veendumuseks, millest kasvavad teod.

*

Lõppeks mõned teadaanded: „Vik.“ ei alga uut aastakäiku number 1-ga, vaid, moodustades ühe suure tervik-kirjastiku — „Vikerkaare seikluskirjastiku“ — läheb ka numbrite järjekorras aastast aastasse edasi. 1931. aastal ilmuvad nr.nr. 6—15, mille hind tellides kokku 2 kr. 50 s. (nr. nr. 6—10 — 1 kr. 25 s.). Kõige parem on tellida talitusest või mõne postkontori kaudu, sest kõik postiasutised võtavad vastu „Vik.“ tellimisi. Kellel veel ei ole esimesi nr. nr. 1—5, mis saada ka kõvas ja kenas köites (hind 1 kr. 50), sellele soovitame need tellida tagant järele kohe, et „Vik.“ oleks käes tervikuna algusest pääle. Ükski kool, ükski raamatukogu ei taha ju neist ilma olla.

*

Olgu vikerlasteperel nüüd ja ka tulevikus ühised mured ja rõõmud — see oli, miks toimetuse ja talituse pidas tarvilikuks aasta vahetusel ülemiste ridadega pöörda lugejaskonna poole.

Toimetuse: J. Käis, J. Parijõgi, O. Luts, A. Oengo-Johanson, M. Nurmik, H. Valma, H. Tõnisson, L. Jürisson, A. Burmeister. **Vastutav ja tegev toimetaja:** M. Nurmik.

Talitusjuht: H. Valma. **Väljaandja:** „Tõkkool“. **Toimet. ja talit.:** Tallinn, Rataskaevu 22.

Tellimishind: aastas 2 kr. 50 s., poolaastas 1 kr. 25 s., üksiknr. 25 s.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutised.